

ценитѣ на земеделскитѣ произведения въ страната, обаче тѣ могатъ да покажатъ само приблизително отражението на тѣзи промѣни върху положението на земеделцитѣ, защото претеглюването е извършено не споредъ относителната важностъ на количествата (или стойноститѣ), срѣдно на различнитѣ продадени отъ земеделцитѣ произведения, но споредъ относителната важностъ на срѣдно произведенитѣ количества или на стойността на тия количества. Индекситѣ, които сж пресмѣтнати въ Канада отъ *Section de l'Agriculture du Bureau Fédéral de Statistique*, въ Австралия — отъ *Commonwealth Bureau of census and Statistics*, въ Естония — отъ Централното статистическо бюро (индекситѣ за ценитѣ на земеделскитѣ произведения, получени въ страната), въ Финландия — отъ *Landbrukstyrelse*, въ Норвегия — отъ *Kgl. Selskap for Norges Vel*, влизатъ въ тая група;

с) различава се една друга група отъ индекси, предназначени да установатъ промѣнитѣ на ценитѣ на земеделскитѣ произведения въ страната, но които могатъ да изразятъ отраженията на тия промѣни върху положението на земеделцитѣ само по единъ, повече или по-малко, приблизителенъ начинъ, и това, споредъ важността на изнесенитѣ количества по отношение на общитѣ продадени количества отъ земеделцитѣ. Това сж случаитѣ, при които претеглюването е извършено по отношение на количеството или на стойността на изнесенитѣ произведения. Пресмѣтнатитѣ индекси въ Аржентина отъ *Banco de la Nacion Argentina*, въ Естония — отъ Централното статистическо бюро и въ Нова Зеландия — отъ *Census and Statistics Office* влизатъ въ тази група;

д) най-сетне, има индекси на ценитѣ на земеделски произведения, които сж пресмѣтнати, като групови индекси, при установяването на общитѣ индекси за ценитѣ на едро. Крайната целъ на тия последнитѣ е да изрази промѣнитѣ на размѣнната (покупателната) сила (*pouvoir d'échange*), за сумата отъ консомирнитѣ или размѣнени стоки по отношение на монетата въ страната. Главнитѣ принципи, които се прилагатъ за изчисление, било на общитѣ, било на груповитѣ индекси, зависятъ отъ тая целъ. Въ тоя случай, като се съставятъ индекситѣ за ценитѣ на земеделскитѣ произведения, изхожда се по-скоро отъ гледището на консоматора, отколкото отъ това на земеделеца. Така че, изобщо, между разгледанитѣ земеделски произведения има такива, които не сж добити въ самата страна, а произхождатъ изключително отъ странство¹⁾; ценитѣ не сж такива на стопанството, но сж винаги цени на пазаря; претеглюването е извършено съ огледъ на консомацията, или съ огледъ на сумата отъ това, което влиза въ търговията, а не върху базата на продаденитѣ коли-

чества отъ земеделцитѣ или на произведенитѣ количества въ страната. Индекситѣ, които сж пресмѣтнати въ Германия отъ *Statistische Reichsamt*, въ С. А. С. Щати — отъ *Bureau of Labor Statistics*, въ Финландия — отъ Централното статистическо бюро, въ Полша — отъ официалното централно статистическо учреждение, въ Югославия — отъ Националната банка, сж частъ отъ тая група;

е) къмъ индекситѣ, които влизатъ въ помнатитѣ четири категории, трѣбва да се добавятъ още нѣколко, които иматъ характерни особености; това сж индекситѣ, които сж установени въ Италия отъ *Consiglio dell'Economia provinciale* въ Милано, и които иматъ общи черти съ тия отъ предшествующата категория, но дето сж взети предъ видъ само национални земеделски произведения; тѣзи, които сж установени въ Естония за вносни земеделски произведения; тѣзи, които сж установени въ Унгария отъ Централното статистическо бюро и които, макаръ че иматъ много нѣщо общо съ групата индекси отъ категорията, за която е речъ въ предшествующата буква, се отличаватъ, понеже претеглюването тукъ е извършено върху базата на произведенитѣ количества¹⁾.

Въ нашия случай съ груповитѣ и общи индекси се цели, преди всичко, да се проследи относителното измѣнение на груповия или общия уровень на ценитѣ. За постигането на тая целъ е потрѣбно най-напредъ да се установи общия уровень на ценитѣ на избранитѣ стоки за началния моментъ, следъ това същото нѣщо за втория или последующъ моментъ и следъ туй да се вземе отношението на резултатитѣ отъ втория къмъ първия моментъ, което именно отношение, за удобство, се умножава на едно кржгло число.

Лесно е, обаче, да се разбере, че важността или значението на отдѣлнитѣ стоки, които влизатъ въ избраната номенклатура, не е еднакво. Това значение зависи едновременно отъ количеството и цената на самата стока. Колкото това количество и съответната цена за единица мѣрка е по-голѣмо, толкова и значението е по-голѣмо, и обратно. Това става още по-ясно, като се вземе конкретенъ примѣръ: значението на стоката пшеница въ групата храни отъ растителенъ произходъ, или въ всички избрани стоки, не е еднакво съ значението на коя и да е друга зърнена храна: ечмикъ, овесъ, оризъ и пр., защото стойността на пшеницата, напр. презъ 1926 г., съставлява 53% отъ общата стойностъ на производството на зърнени храни, докато ечмикътъ участвува съответно съ 9%, овесътъ — съ 4%, оризътъ — съ 1% и т. н.

Важността на всѣка една отъ избранитѣ стоки зависи отъ стойността, съ която тая стока участвува въ общата стойностъ на всички взети стоки. Самата стойностъ на отдѣлната стока се получава като се умножи количе-

¹⁾ Въ Германия и Полша колониалнитѣ произведения не сж включени при пресмѣтането на индекситѣ за земеделскитѣ произведения.

¹⁾ Глед. цитираното по-горе издание на речения Международенъ земеделски институтъ, стр. X и XI.